

13.5.2022

Oikeusministeriö

Oikeusministeriön lausuntopyyntö 26.4.2022, VN/27647/2020

Valtiovarainministeriön lausunto työryhmän mietintöön Eurooppalaisen rikosrekisteritietojärjestelmän tehostamisesta kolmansien maiden kansalaisten osalta (ECRIS-TCN)

Oikeusministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa edellä mainittuun työryhmän mietintöön. Valtiovarainministeriö toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Yleistä

Oikeusministeriön asettama työryhmä on valmistellut kansallisia säännöksiä, jotka koskevat eurooppalaisen rikosrekisteritietojärjestelmän tehostamista kolmansien maiden kansalaisten osalta.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/816 niiden jäsenvaltioiden tunnistamista koskevan keskitetyn järjestelmän perustamisesta, joilla on kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden tuomioita koskevia tietoja (ECRIS-TCN), eurooppalaisen rikosrekisteritietojärjestelmän täydentämiseksi ja asetuksen (EU) 2018/1726 muuttamisesta (ECRIS-TCN-asetus) hyväksyttiin 17.4.2019. Asetuksessa säädetään EU:n jäsenvaltiossa rikostuomion saaneiden kolmansien maiden kansalaisten tunnistetietoja sisältävän keskitetyn tietojärjestelmän (ECRIS-TCN) perustamisesta ja käytöstä.

Samaan aikaan asetuksen kanssa hyväksyttiin sitä täydentävä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/884 neuvoston puitepäätöksen 2009/315/YOS muuttamisesta kolmansien maiden kansalaisia koskevan tietojenvaihdon ja eurooppalaisen rikosrekisteritietojärjestelmän (ECRIS) osalta sekä neuvoston päätöksen 2009/316/YOS korvaamisesta (ECRIS-direktiivi).

Jäsenvaltioilla on asetuksen nojalla vähintään kesäkuuhun 2022 asti aikaa toteuttaa asetuksen noudattamiseksi tarvittavat toimenpiteet. Direktiivi on saatettava kansallisesti voimaan viimeistään 28.6.2022. ECRIS-TCN-järjestelmän käyttöönoton on sittemmin vahvistettu siirtyvän toukokuulle 2023.

Valtiovarainministeriön kommentit mietintöön

Mietintö on laaja ja yksityiskohtaisesti perusteltu, ja siinä on asianmukaisesti otettu huomioon eri toteuttamisvaihtoehdot niin, että biometristen tunnisteiden käsittely on minimoitu.

Julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) 5 §:n 3 momentissa mukaan, kun suunnitellaan tiedonhallintamallin sisältöön vaikuttavia olennaisia hallinnollisia uudistuksia ja tietojärjestelmien käyttöönottoa tiedonhallintayksikössä, on arvioitava näihin kohdistuvat muutokset ja niiden vaikutukset suhteessa tiedonhallintalaissa säädettyihin tiedonhallinnan vastuisiin, tietoturvallisuusvaatimuksiin ja -toimenpiteisiin, tietoaineistojen muodostamista ja luovutustapaa koskeviin vaatimuksiin, säädettyihin asianhallinnan ja palvelujen tiedonhallinnan vaatimuksiin sekä muualla laissa säädettyihin asiakirjojen julkisuuteen, salassapitoon, suojaan ja tiedonsaantioikeuksiin.

Tiedonhallintalain 8 §:n 2 momentin mukaan toimialasta vastaavan ministeriön on laadittava tiedonhallintalain 5 §:n 3 momentin mukainen arviointi, kun valmisteltavat säännökset vaikuttavat tietoaineistoihin ja tietojärjestelmiin. Valtiovarainministeriö toteaa, että hallituksen esityksen luonnoksessa ei ole tehty tiedonhallinnan muutosvaikutusten arviointia niin kuin tiedonhallintalain 8 §:n 2 momentissa edellytetään. Luonnoksen perusteella ehdotetulla sääntelyllä olisi ainakin vaikutuksia rikoksista tuomittujen biometrinen tunnistamista koskeviin tiedonsaantioikeuksiin.

Valtiovarainministeriö toteaa ECRIS-TCN-järjestelmän täytäntöönpanovaiheen osalta, että tiedonhallintalain 6 §:n 2 momentin mukaan kunkin ministeriön on omalla toimialallaan huolehdittava julkisen hallinnon tiedonhallintakartan sisällön ajantasaisuudesta.

Työryhmän mietinnön vaikutukset valtiontalouteen

Asetuksella perustettavaan keskitettyyn järjestelmään liittyminen edellyttää muutoksia erityisesti Oikeusrekisterikeskuksen järjestelmiin. Oikeusrekisterikeskukselle aiheutuvien tietojärjestelmäkustannusten arvioidaan vuosina 2020–2023 olevan yhteensä noin miljoona euroa, jotka rahoitetaan osittain EU:n oikeusalan rahoitusohjelmasta ja muilta osin oikeusministeriön pääluokan kehysmäärärahan puitteissa.

Oikeusrekisterikeskukselle aiheutuu tämän esityksen kannalta merkityksellisiä tietojärjestelmämuutoksia myös EU:n tietojärjestelmien yhteentoimivuutta koskevasta hankkeesta (HE 134/2021 vp). Yhteyden luominen Oikeusrekisterikeskuksen ja poliisin tietojärjestelmien välillä edellyttää muutoksia myös poliisin monibiometrijärjestelmään. Näiden muutosten edellyttämiä lisämäärärahoja on tarkoitus hakea HE 134/2021 vp eduskuntakäsittelyn jälkeen.

Myös sormenjälkien tallentaminen lainvoimaisen tuomion jälkeen edellyttää muutoksia poliisin tietojärjestelmiin. Näiden tietojärjestelmämuutosten kustannusvaikutukseksi on alustavasti arvioitu vähintään 10 000 euroa. Rahoitus toteutetaan valtiontalouden kehysten puitteissa tarvittaessa kohdentamalla määrärahoja uudelleen.

Esitys tulee lisäämään erityisesti Oikeusrekisterikeskuksen työmäärää. Asetuksen artikloista suoraan aiheutuvan lisätyön ohella myös puitepäätökseen perustuva rikosrekisteritietojen vaihto ECRIS:in kautta tulee todennäköisesti lisääntymään merkittävästi. Edellä mainitun pysyväisluonteisen lisätyön on arvioitu vaativan kahden rekisterisihteerin viran perustamista Oikeusrekisterikeskukseen. Tästä aiheutuu vuonna 2022 puolen vuoden kustannus 54 000 euroa ja vuodesta 2023 alkaen 108 000 euron

vuotuiset kustannukset. Nämä kustannukset rahoitetaan oikeusministeriön pääluokan kehysmäärärahan puitteissa.

Sormenjälkitietojen ottaminen lainvoimaisen tuomion jälkeen olisi poliisille uusi tehtävä. Lisätyön määrän ei kuitenkaan arvioida olevan kokonaisuudessaan merkittävää, koska valtaosa sormenjälkitiedoista otettaisiin jo esitutkinnassa. Lisätyötä saattaisi aiheuttaa velvollisuus sisällyttää sormenjälkiä ECRIS-TCN:ään vanhoista tuomioista perustettaviin tietueisiin. Velvollisuus koskisi vain tilanteita, joissa sormenjäljet olisi otettu pakkokeinolain 9 luvun 3 §:n nojalla ja ne voitaisiin selkeästi yhdistää muihin rikosrekisterissä tai sakkorekisterissä oleviin henkilöllisyyden määrittämistä koskeviin tietoihin. Viimeksi mainitun edellytyksen ei pääsääntöisesti arvioida Suomessa täyttyvän, joten työmäärän mahdollinen lisääntyminen olisi todennäköisesti vähäistä ja tilapäistä.

Esityksestä aiheutuu uusia tehtäviä tietosuojavaltuutetulle, joka vastaisi asetuksen 28 artiklassa tarkoitetuista valvontatehtävistä. Lisätyön määrän ei arvioida olevan merkittävää.

Esitys tulee todennäköisesti jonkin verran lisäämään rikosrekisteriotteita pyytävien viranomaisten työmäärää, mutta työmäärän ei kuitenkaan arvioida lisääntyvän niin merkittävästi, että tällä olisi määräraha vaikutuksia.

Muutokset aiheuttavat koulutustarvetta erityisesti Oikeusrekisterikeskukselle ja poliisille mutta koulutuksesta aiheutuvat kustannukset ovat todennäköisesti vähäisiä ja kertaluonteisia.

Mahdollisesta lisärahoituksesta eurooppalaisen rikosrekisteritietojärjestelmän tehostamisesta kolmansien maiden kansalaisten osalta aiheutuviin tehtäviin päätetään julkisen talouden suunnitelmia ja valtion talousarvioita koskevissa päätöksentekoprosesseissa.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Juha Majanen

Osastopäällikkö, budjettipäällikkö

Mika Niemelä

VN/27647/2020-VM-11

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: